



PARA REFORMU ve GELİŞMELER



31.12.2004 TL

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

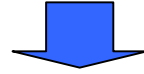


SUNUM PLANI

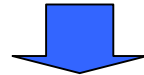
- I Giriş**
- II 1 Ocak 2005 Tarihinden İtibaren Gelişmeler**
- III Operasyonun Ekonomik Etkileri :
Ne bekleniyordu? Ne Oldu?**
- IV Önümüzdeki Dönemde
Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar**
- V Sahtecilikle Mücadele**
- VI Sonuç**

PARA REFORMU VE GELİŞMELER

Kararlı bir Şekilde uygulanan istikrar programı



- 35 yıl sonra tek haneli enflasyon
- Ekonomide belirsizliklerin azalması, öngörülebilirliğin artması
- Makroekonomik temellerin kuvvetlenmesi



Para Reformu

✓ Bir sonuçtur, değişen dinamiklerin, ekonominin normalleşmesi yolunda alınan mesafenin bir göstergesidir.

PARA REFORMU VE GELİŞMELER

Reform Öncesi Çalışmalar

4 kategoride 11 ay süren hazırlık çalışmaları

Koordinasyon çalışmaları

- YTL Üst Komitesi: TCMB koordinasyonunda, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Hazine, DİE, BDDK, SPK.
- Alt Komiteler: Bilişim Teknolojileri, Muhasebe ve Şirketler Alt Komitesi

Yasal düzenlemeler

- Bankamızın, SPK'nın düzenlemeleri
- Maliye Bakanlığı'nın tebliğleri,
- Türk Ticaret Kanunu'nda değişiklik,

Teknik Hazırlıklar

- Banknot ve madeni paraların üretimi, dağıtımı
- Bilişim Teknolojileri Programlarının dönüşüm testleri

Üç Aşamalı Tanıtım Kampanyası

Eylül - Ekim : Farkındalık yaratma dönemi

Ekim - Aralık: Banknotların tanıtımı, operasyon hakkında bilgilendirme

Ocak - Mart : İzleme ve bilgilendirmeye devam...

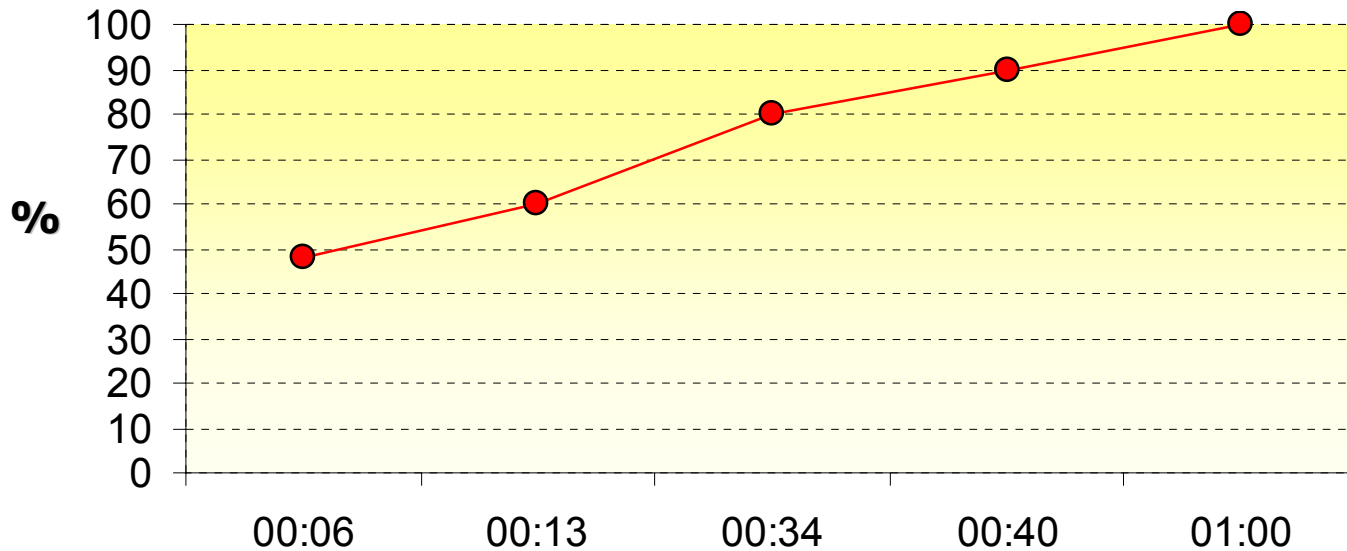
II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

- ✓ 31.12.2004 akşamı TCMB'de **YTL Geçiş İzleme Merkezi** kuruldu.
- ✓ Bu merkezde **web tabanlı uygulamalar aracılığı ile** bankacılık sektörünün **dönüşüm çalışmaları izlendi.**
- ✓ Muhasebe sistemlerinden, ödeme ve tahsilat sistemlerine, Mevduat hesaplarından, kredilere, Çek ve senet uygulamalarından, Hazine ve Menkul Kıymet programlarına, İnternet bankacılığından Swift sistemine kadar...
15 kategorideki dönüşüm eş zamanlı olarak takip edildi.
- ✓ 31 Aralık 2004 Cuma akşamından Pazar gününe kadar **kesintisiz** bir şekilde faaliyette olan bu merkezde **vardiya düzeni** ile tüm ilgili birim elemanları görev yaptı.

II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

- ✓ **İlk saatin sonunda**, ülke genelinde hemen hemen tüm bilgi-işlem altyapısının dönüşümü tamamlanmıştı (Yaklaşık 875.000 POS, 14.000 ATM, 26 milyon Kredi Kartı, 43 milyon Banka Kartı).
- ✓ **İlk 12 saatin sonunda**, 100.000'e yakın elektronik bankacılık işlemi, 203.000 adet kartlı işlem yapıldı.
- ✓ **İlk 24 saatin sonunda** toplam 1 milyonu aşkın işlem yapıldı.
- ✓ **İlk 48 saatin sonunda**, 2004'ün ilk 48 saatine göre kredi kartı ile işlem adedi sadece % 3 oranında azaldı, tutar olarak ise % 15 oranında arttı.

ATM+KREDİ KARTLARI+POS CİHAZLARI YTL UYUM DURUMU



II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

HİÇ AKSAKLIK OLMADI MI?

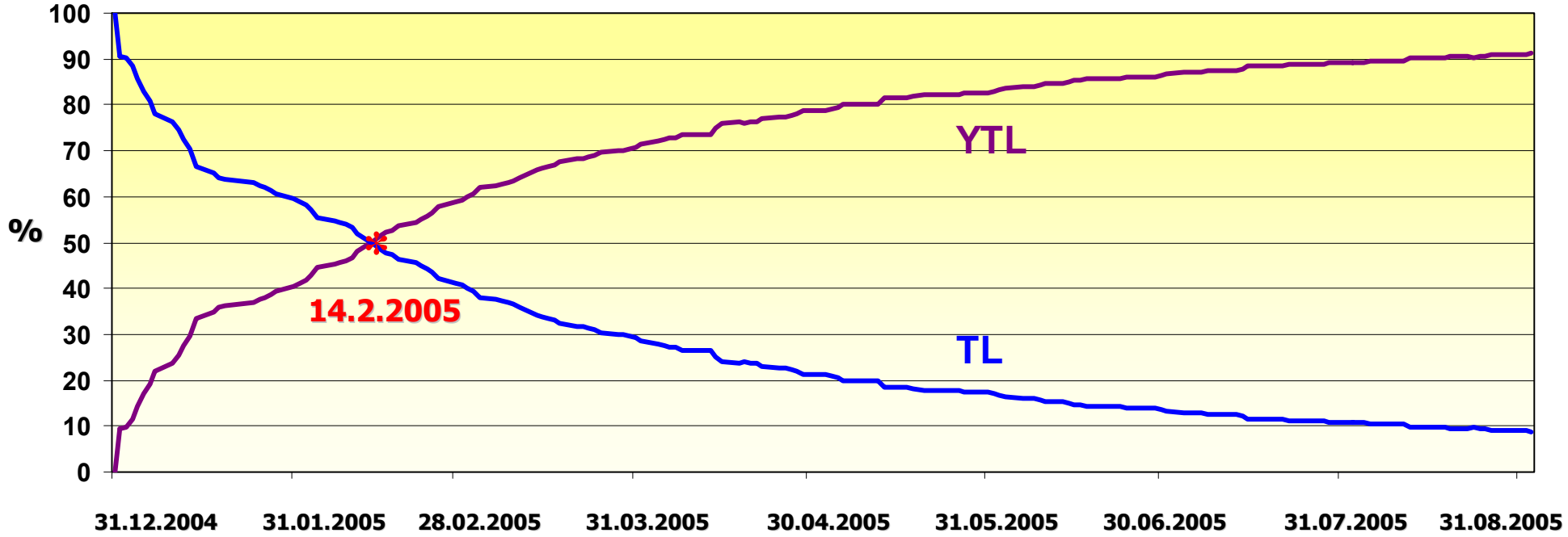
Operasyonun kapsamı düşünüldüğünde bazı aksaklıkların yaşanması doğaldı ancak, sonuçta **systemik bir sorun olmadı**, karşılaşılan yerel ve küçük çaplı sorunlar ise kısa sürede çözümlendi.

Özetle;

- ✓ **EFT-EMKT sistemleri** sorunsuz devreye girdi.
- ✓ Tüm **TL hesaplar** sorunsuz bir şekilde otomatik olarak **YTL'ye dönüştü**.
- ✓ **POS makinelerinde** kuruş hanesinin kullanımına kısa sürede alışıldı.
- ✓ **Kredi kartı kullanımında** herhangi bir sorun yaşanmadı.
- ✓ Ön ve alt yüklemeler sayesinde halkımız **YTL ile ilk ATM'lerde** tanıştı.
- ✓ Bankamızın tüm şubeleri değişim için **1 ve 2 Ocak 2005'te açıldı**.
- ✓ **Kuruşlar** ilk günlerde semt pazarları ve küçük esnaftan ziyade **büyük market zincirlerinde** kullanılmaya başlandı.
- ✓ **Çek senet işlemlerinde** kayda değer bir sorun yaşanmadı.
- ✓ Hazırlıklara 2004 yılında başlanmasının etkisiyle etiketlerde **çift fiyat gösterimi** kısa sürede yerleşmeye başladı.

II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

YTL'NİN TEDAVÜLE YERLEŞİMİ (BANKNOTLAR, TUTAR)



- ✓ 1 yıllık birlikte tedavül dönemine rağmen, 2 Eylül 2005 tarihi itibarı ile banknotların dönüşüm oranı % **91'e** ulaştı.
- ✓ 50 ve 100 YTL'nin 20.000.000 TL'nin tedavül payına daha çabuk ortak olması bekleniyordu. Bankacılık sisteminin baştaki kısıtlı talebi ve 50 YTL'nin ATM'lere yerleşiminin gecikmesi dönüşümün hızını biraz yavaşlatmış gibi görünse de, olumlu sonuç alındı.

Sonuç: Banknot dönüşüm hızı tatmin edici düzeydedir.

II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

YTL'NİN TEDAVÜLE YERLEŞİMİ (BANKNOTLAR, ADET)

- ✓ Adet analizinde dikkat çeken bir husus...

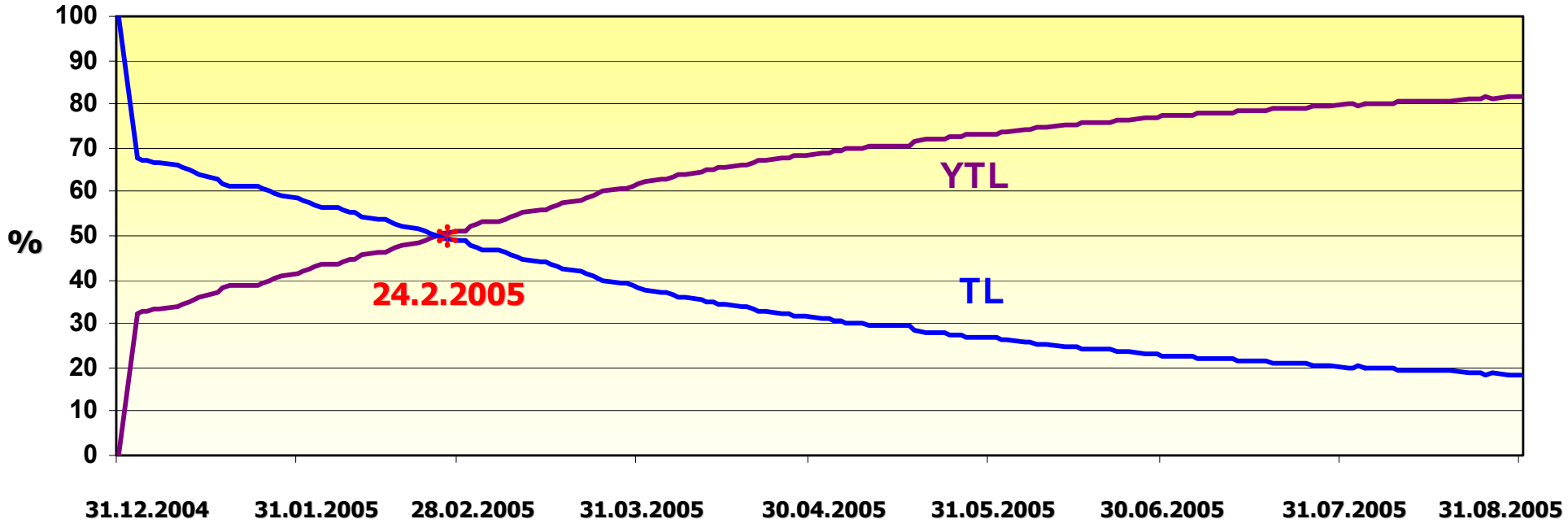
KUPÜR	ADET (milyon)		DEĞİŞİM (%)
	31.12.2004	02.09.2005	
20.000.000	568,19	60,54	89,35
10.000.000	129,63	17,82	86,25
5.000.000	98,00	18,11	81,52
TOPLAM	795,82	96,47	87,88

KUPÜR	ADET (milyon)		DEĞİŞİM (%)
	31.12.2004	02.09.2005	
1.000.000	248,47	82,85	66,65
500.000	103,56	39,63	61,73
TOPLAM	352,03	122,49	65,21

- ✓ 3 büyük kupürde adet olarak değişim oranı % 88'e ulaştı ancak, 1.000.000 ve 500.000 TL'de oran % 65 civarında. **Madeni paralarda olduğu gibi, düşük değerli kupürlerin yeni para birimine dönüşümü yavaş ilerliyor...**
- ✓ Bu süreç beklentilerimizle uyumlu ancak, bu kupürlerin tahsil edilmesinde **vatandaşlarımızın ve bankacılık sektörünün işbirliği önemli.**

II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

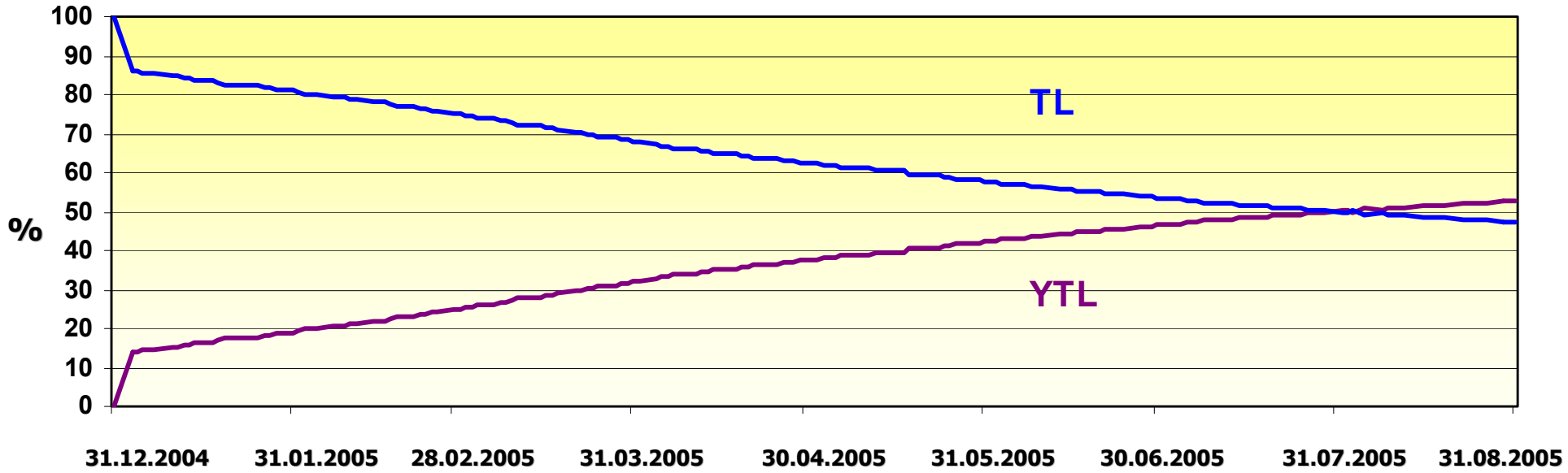
YTL'NİN TEDAVÜLE YERLEŞİMİ (MADENİ PARALAR, TUTAR)



- ✓ **31.12.2004** piyasadaki madeni para tutarı : **131 milyon YTL**
- ✓ **31.08.2005** piyasadaki madeni para tutarı : **435 Milyon YTL**
Bunun 355 milyon YTL'si (**% 82'si**) yeni, 80 milyon YTL'si (**% 18'i**) ise eski madeni para...
- ✓ Eski madeni paraların tutar olarak **% 39'u** (51 milyon YTL) tedavülden çekildi, **% 61'i** (80 milyon YTL) hala piyasada.
- ✓ **YKr stokları yeterlidir.**

II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

YTL'NİN TEDAVÜLE YERLEŞİMİ (MADENİ PARALAR, ADET)



- ✓ 2004 sonunda yaklaşık 1,2 milyar olan TL madeni para adedi 800 milyona kadar geriledi.
- ✓ 2005 sonuna kadar, piyasadaki madeni paraların adet olarak yarısından fazlasının geri dönmeyeceği tahmin edilmektedir.
- ✓ Madeni para dönüşümünü hızlandırmak için Hazine Müsteşarlığı'nın koordinasyonunda, Bankamız, PTT ve 20 Banka ile ayrıca 24 süpermarket ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile **mutabakat metinleri** imzalanmıştır.
- ✓ Alo Madeni Para:
 - Darphane : 0212-274 98 13
 - Hazine Müsteşarlığı : 0312-212 87 60
0312-212 98 54



II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

DÖNÜŞÜMDE YAKIN TARİHLİ ÖRNEKLER

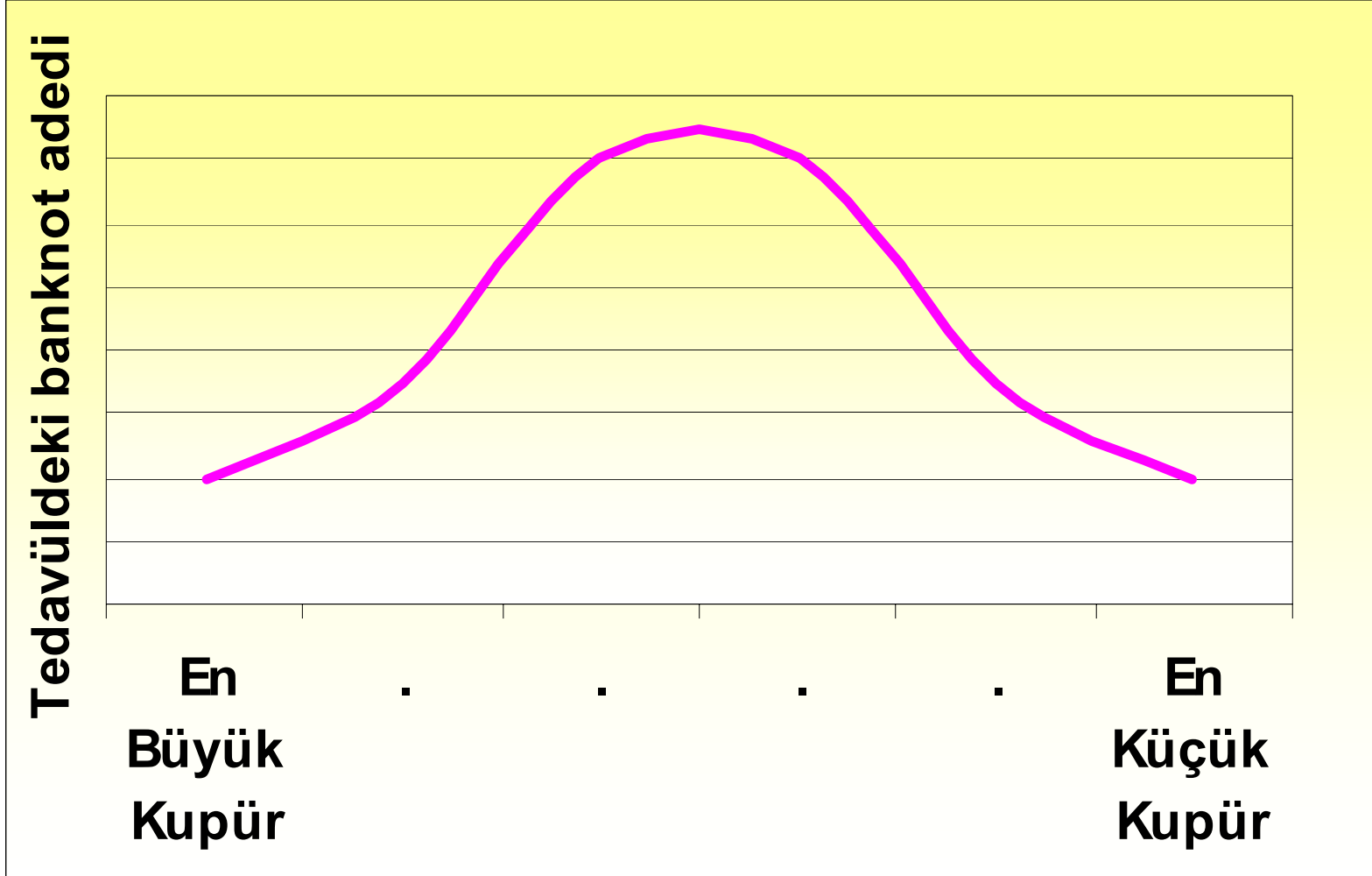
	Operasyon Tarihi	Birlikte Tedavül Süresi	Süre Sonunda Yeni Paranın Tedavüldeki Oranı
Polonya	1995 Ocak	2 yıl	% 96,50
Bulgaristan	1999 Temmuz	6 ay	% 97,20
Euro Bölgesi	2002 Ocak	max. 2 ay	% 86,46
Bizde ise:	2005 Ocak	1 yıl	% 91*

* 2 Eylül itibarı ile

- ✓ **Polonya'da:** Birinci yılın sonunda dolaşımdaki paraların tutar olarak % 40'ı, adet olarak % 57'si Yeni Zloty'ye dönüşmüştür. 2 yıllık birlikte tedavül süresinin sonunda ise, bu oran tutar olarak % 97'ye ulaşmıştır.
- ✓ **Euro bölgesinde:**
 - En fazla 2 ay olan birlikte tedavül süresinin sonunda banknotlarda değişim oranı tutar olarak % 87, adet olarak ise % 72 olarak gerçekleşmiştir.
 - Birlikte tedavül süresinin sonunda ulusal madeni paraların adet olarak sadece % 27'si, tutar olarak da % 35'i tedavülden çekilmiştir.

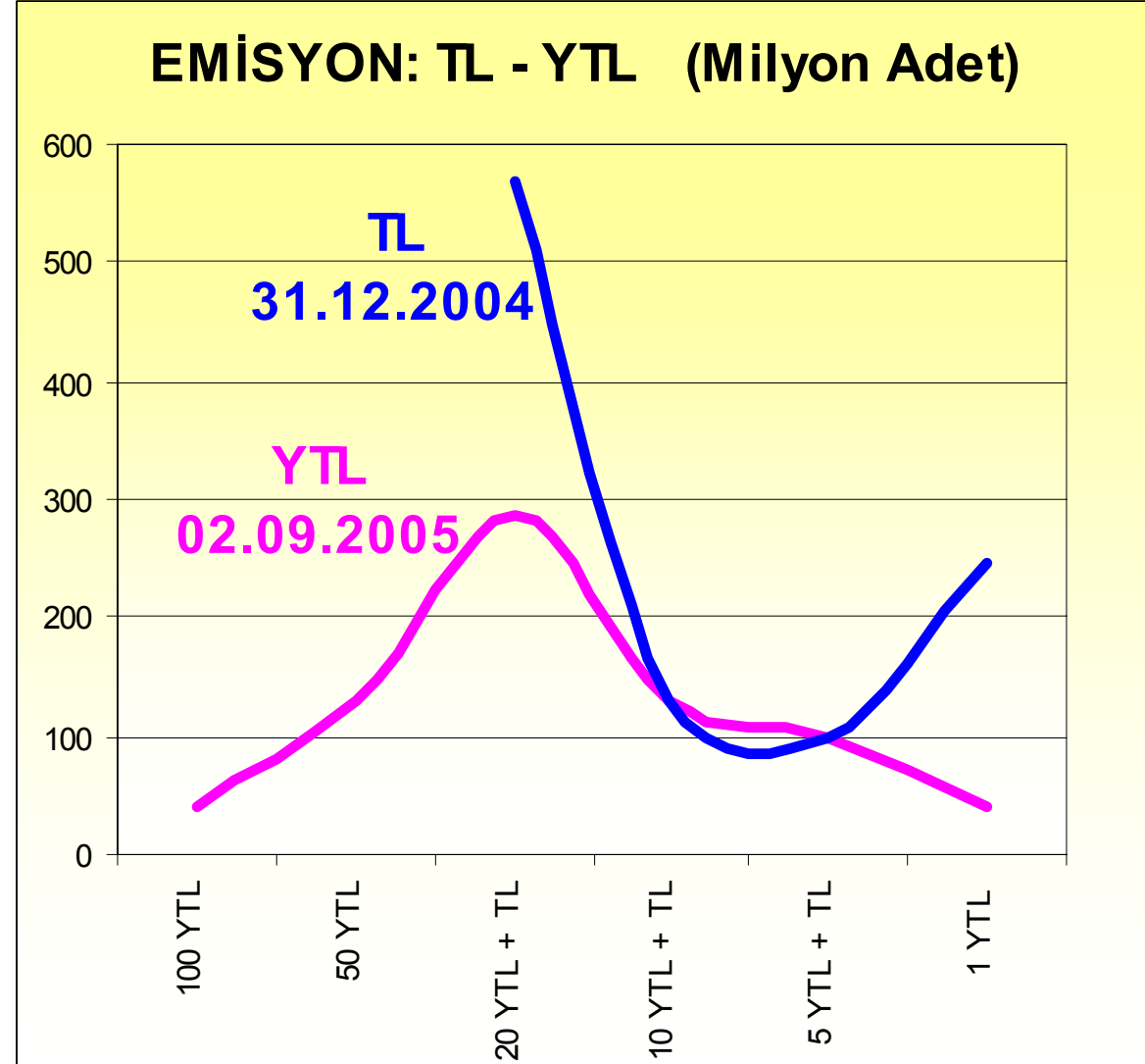
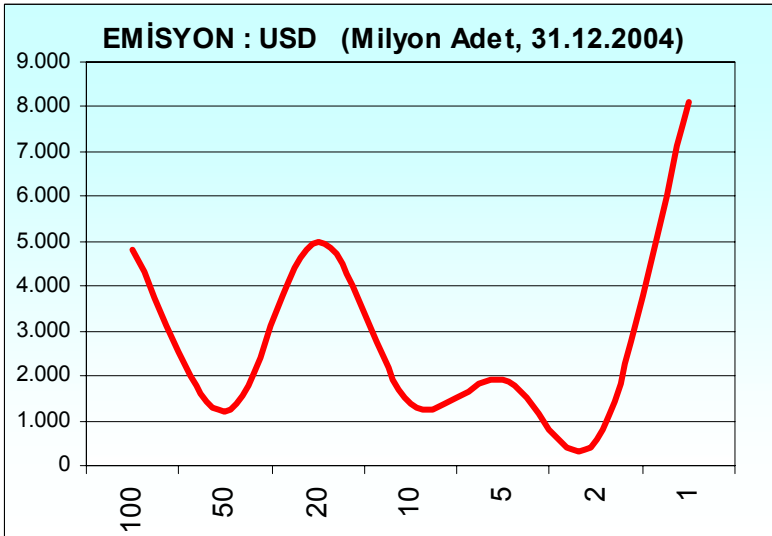
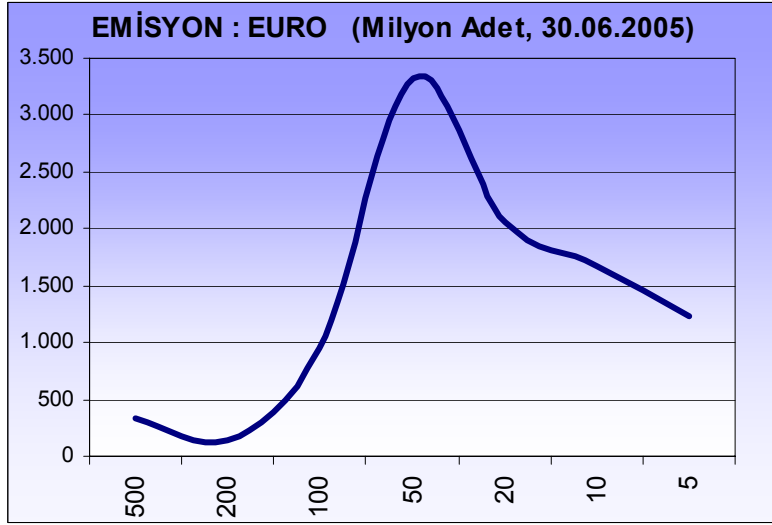
II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

EMİSYONDA ÇAN EĞRİSİ : NE DEMEKTİR ?



II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

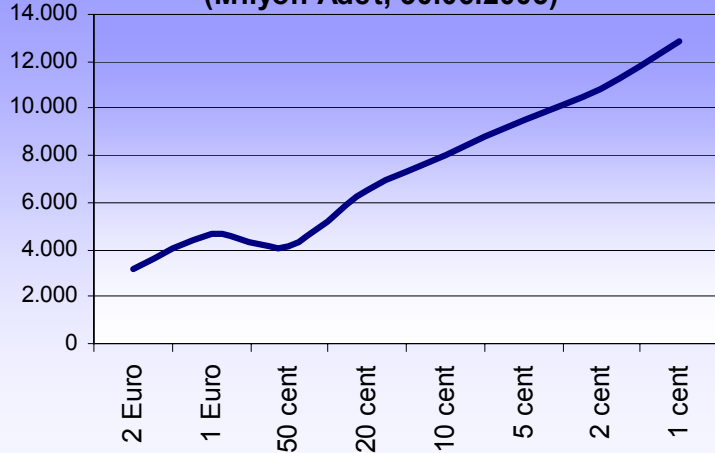
YTL'NİN TEDAVÜLE YERLEŞİMİ (BANKNOTLAR, ADET) ÇAN EĞRİLERİ ?



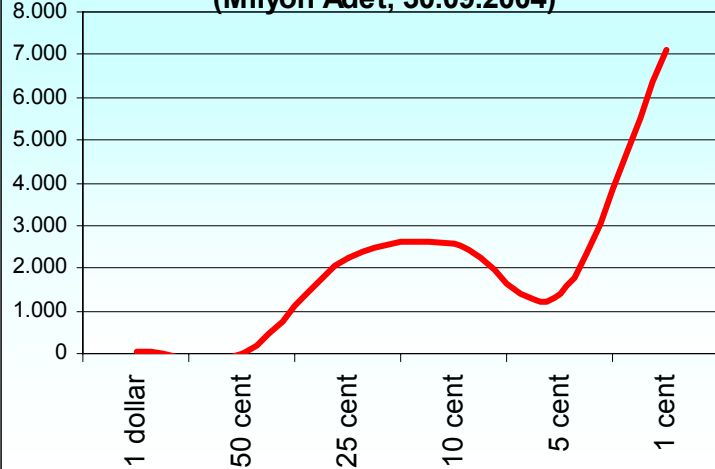
II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

YTL'NİN TEDAVÜLE YERLEŞİMİ (MADENİ PARALAR, ADET) ÇAN EĞRİLERİ ?

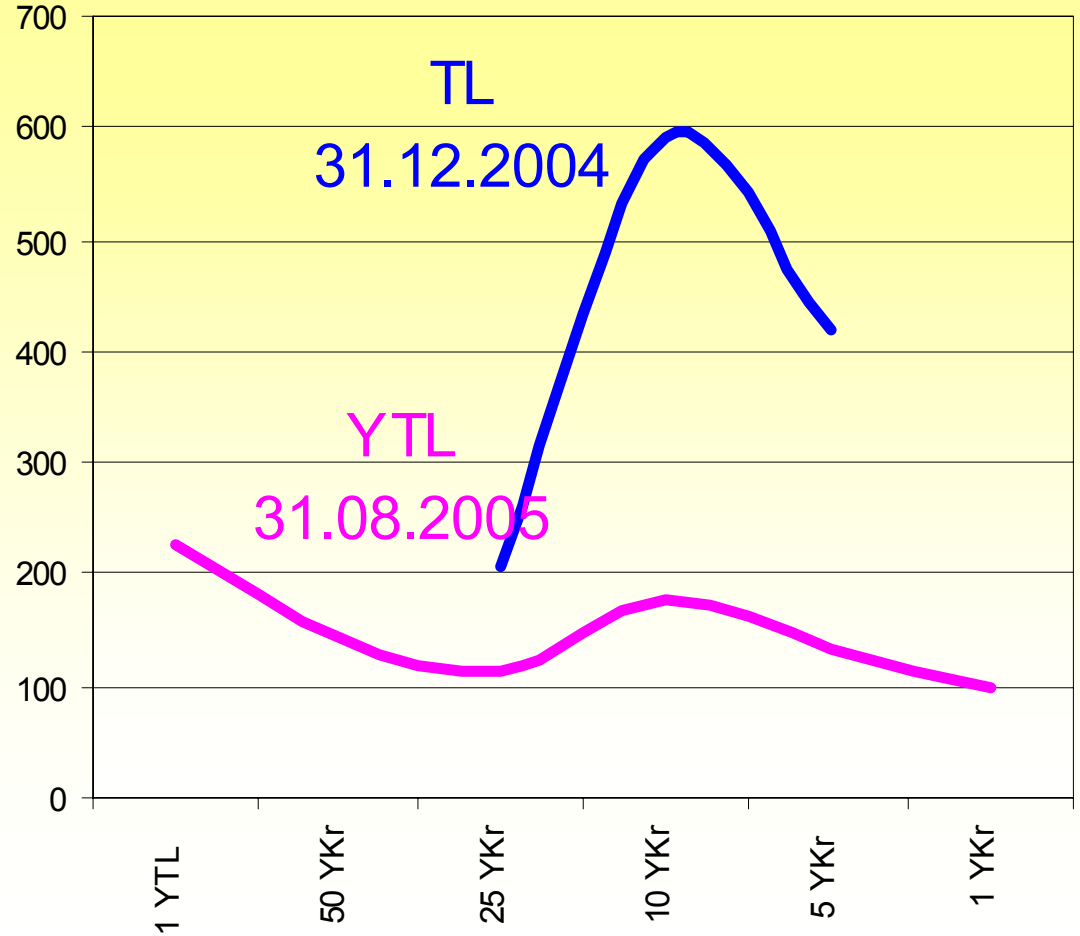
TEDAVÜLDEKİ MADENİ PARALAR: EURO
(Milyon Adet, 30.06.2005)



TEDAVÜLDEKİ MADENİ PARALAR: USD
(Milyon Adet, 30.09.2004)



TEDAVÜLDEKİ MADENİ PARALAR
(Milyon Adet)



II- 1 OCAK 2005 TARİHİNDEN İTİBAREN GELİŞMELER

TEDAVÜLDEKİ BANKNOT ADEDİ

- ✓ 2 Eylül 2005 itibarı ile,
Tedavüldeki banknot tutarı: YTL 18.062 milyon,
yıl sonuna göre % 34 **artış**.
Tedavüldeki banknot adedi: 870 milyon,
yıl sonuna göre % 26 **azalış**.

✓ Neden?

- İstikrar → Para talebinde artış,
- Kupür dağılımının iyileşmesi,
- Küçük kupürlerin madeni paraya dönüşmesi:
1 YTL, 50 YKr, 25 YKr.

KUPÜR	ADET (MİLYON)		DEĞİŞİM (%)
	31.12.2004	02.09.2005	
100 YTL		38	
50 YTL		131	
20 YTL ve TL	568	288	-49,3
10 YTL ve TL	130	130	0,0
5 YTL ve TL	98	96	-1,7
1 YTL ve TL	248	122	-51,0
0.5 TL	104	40	-61,7
0.25 TL	31	26	-17,5
TOPLAM ADET	1.179	870	-26,2
TOPLAM TUTAR (MİLYON YTL)	13.465	18.062	34,1

- ✓ Tedavüldeki banknot adedinin azalması banknot basım, işleme, imha ve taşıma **maliyetlerini düşürmektedir**.

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Fiyatlar yukarı yuvarlandı mı?

1- Avrupa'da Euro'ya geçişte fiyatların yukarı yuvarlanması konusu...

- Farklı bir operasyon: 12 farklı ve küsuratlı dönüşüm kuru kullanıldı.
- Buna rağmen, yuvarlama kaynaklı artış etkisi ilk 6 ayda bindeli seviyelerde kalmıştır (% 0 - % 0.16 ↑).
- Avrupa Merkez Bankası'na göre, tüketici fiyat endeksinde fazla bir ağırlığı olmamakla birlikte günlük hayatta sıkça tüketilen malların fiyatlarındaki artışlar, genel algılamaları yönlendirmiştir.

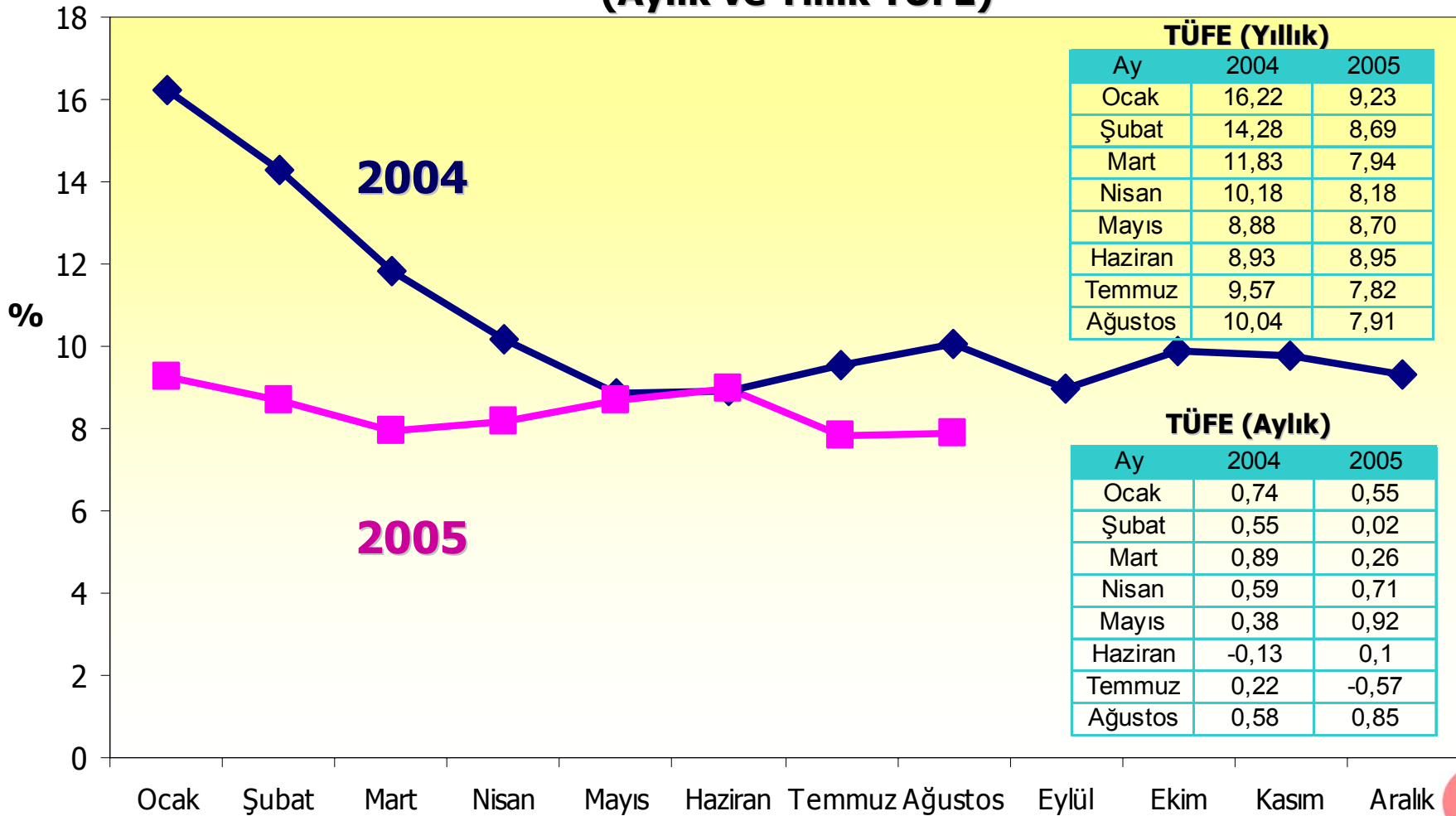
2- Türkiye'de ise "Yuvarlama etkisi" evelden beri vardı.

- Yüksek enflasyon nedeniyle geçmişten bugüne kadar **zaten vardı** ve bunun sonucunda **madeni para kullanma alışkanlığı kaybolmuştur.**

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

- ✓ Sonuçta, Ocak-Ağustos dönemindeki yıllık TÜFE, 2004 yılındaki oranlardan daha düşük gerçekleşmiştir.
- ✓ YTL operasyonu enflasyona neden olmamıştır.

FİYAT ENDEKSLERİ (Aylık ve Yıllık TÜFE)



III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

- ✓ Nitekim; **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın** Ankara'da yaptığı bir araştırmada,
79 firmada 1.867 çeşit ürün incelenmiş; bu ürünlerin 186'sının fiyatında düşüş,
185'inin fiyatında artış,
1.496'sının fiyatında ise değişiklik olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda ayrıca,

- ✓ **Firmaların** YTL'ye geçiş konusunda **gerekli uyumu** büyük oranda **sağladıkları,**
- ✓ Genel olarak, **etiketlerde hem TL hem de YTL** fiyatlarına yer verildiği gözlemlenmiştir.
- ✓ Fiyatların yuvarlanması konusunda bilgi eksikliğinden kaynaklanan bazı problemler gözlenmiş, firmalar bu hususta bilgilendirilmiştir.

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Diğer ekonomik etkiler neler oldu?

- ✓ YTL, 6 sıfırsız ifade edilebilen kurlar sayesinde, diğer paralarla **karşılaştırılabilir** ve **değeri anlaşılabilir yeni** bir para
- ↓
- ✓ Uluslararası piyasalarda **geçerliliği olan** ve işlemlere konu olan itibarlı bir para
- ↓
- ✓ Yerli ve yabancı yatırımcıların ülkemiz ile ilgili değerlendirmelerini etkilemekte ve geçmişteki bol sıfırların yarattığı olumsuz **imaj** ortadan kalkmaktadır.
 - ✓ Vadeleri 2 ile 10 yıl arasında değişen **YTL tahvilleri** uluslararası piyasada talep görmektedir.
 - ✓ Toplam satış (2 Eylül 2005): 5.805 Milyar YTL'ye ulaştı...
 - ✓ YTL tahvilleri **Euroclear Sisteminde** işlem görmektedir.

Borç yönetimi bakımından da yeni bir fırsat...

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Diğer ekonomik etkiler;

Ayrıca,

- ✓ **Bir Merkez Bankası'nın talebi** üzerine, YTL ödemelerin gerçekleştirilmesi amacıyla, Bankamız nezdinde, **ilk defa yabancı bir merkez bankası adına YTL vadesiz mevduat hesabı** açılmıştır.
- ✓ Zamanla diğer merkez bankaları adına da bu tür hesapların açılması beklenmektedir.

Diğer merkez bankalarının bankamız nezdinde YTL üzerinden hesap açtırması, YTL'nin uluslararası kullanımını bakımından gayet olumlu bir gelişmedir.

Türk Parasının İtibarı Yükselmektedir.

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

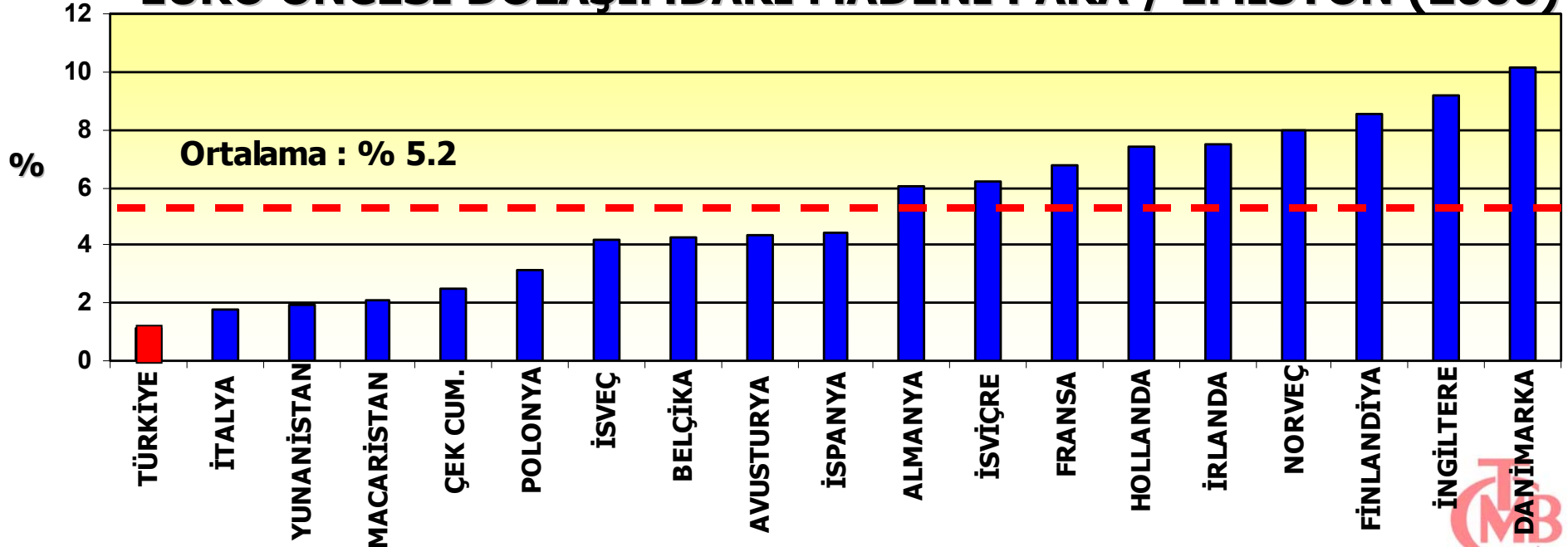
Madeni paranın emisyon oranı;

- ✓ Madeni Para/Emisyon oranı genel olarak her ülkenin banknot ve madeni para kupür dağılımına, madeni parasının satın alma gücüne göre değişmektedir.
- ✓ **Euro öncesi Avrupa** : % **1,8** ile % **10,1** arasında, ortalama % **5,2** (tablo).
- ✓ **Euro Bölgesi** : 30 Haziran 2005 itibarı ile, % **3,1** (İngiltere, Danimarka etkisi, artan emisyon).
- ✓ **Türkiye** : 31 Aralık 2004 tarihinde % **1,1**, 2 Eylül 2005 itibarı ile % **2,8**.



Daha da yükselmesi beklenmektedir.

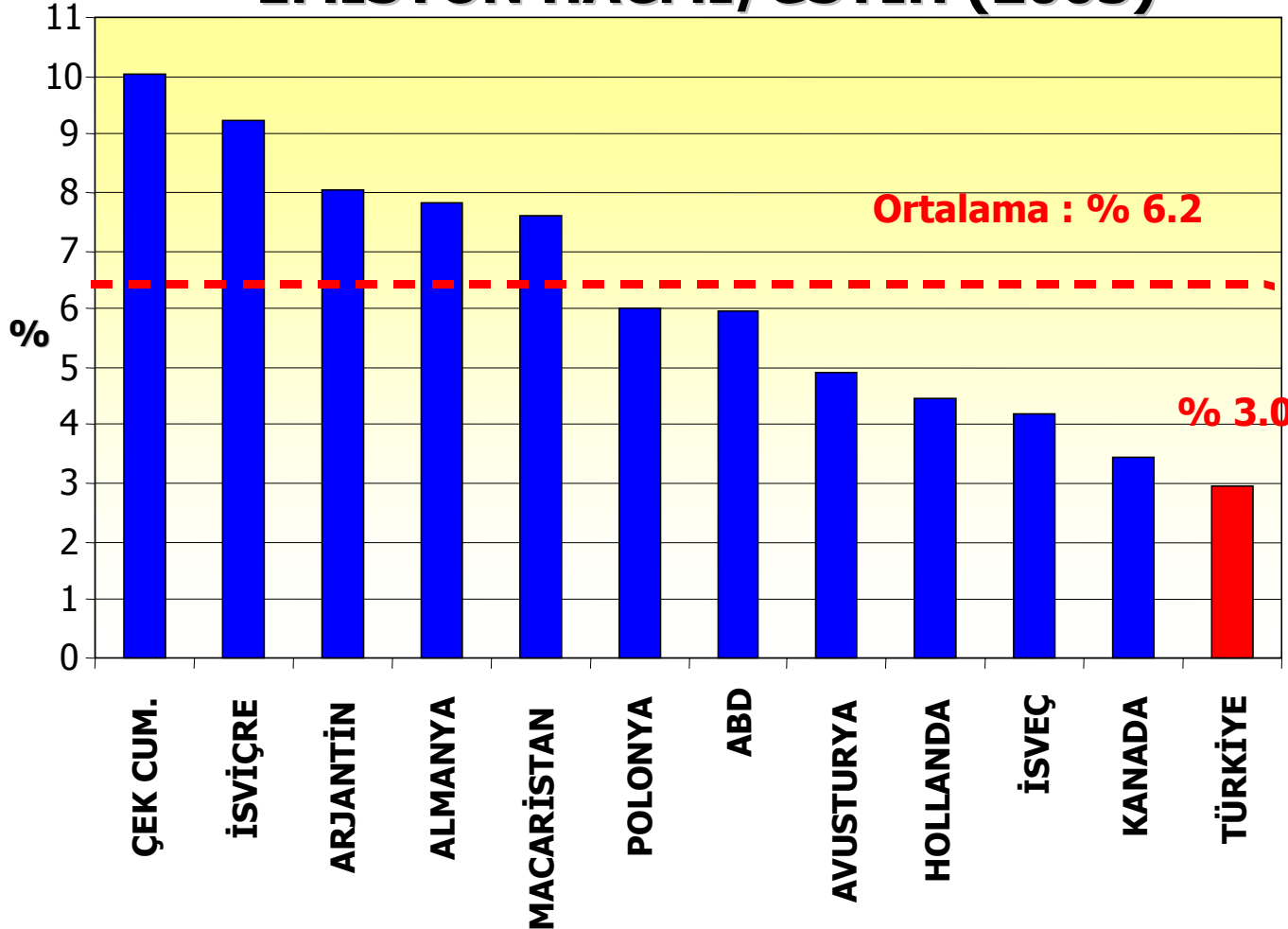
EURO ÖNCESİ DOLAŞIMDAKİ MADENİ PARA / EMİSYON (2000)



III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Emisyon hacmine etkisi;

EMİSYON HACMİ/GSYİH (2003)



Kaynak: Realized Budgets for Various Central Banks, International Financial Statistics, Banknote Printers' Conference Statistics 2003-2004

- ✓ Emisyon hacminin GSYİH'ya oranı ülkeye özeldir:
 - Ekonomik istikrar,
 - Nakit dışı ödeme araçlarının yaygınlığı,
 - Ülkenin parasının rezerv para olup olmadığı

bu oranı belirler.

- ✓ **Ülkemizde bu oran (% 3) birçok ülkede gerçekleşen oranın altındadır.**

Neden?

- ✓ **Yüksek enflasyon,**

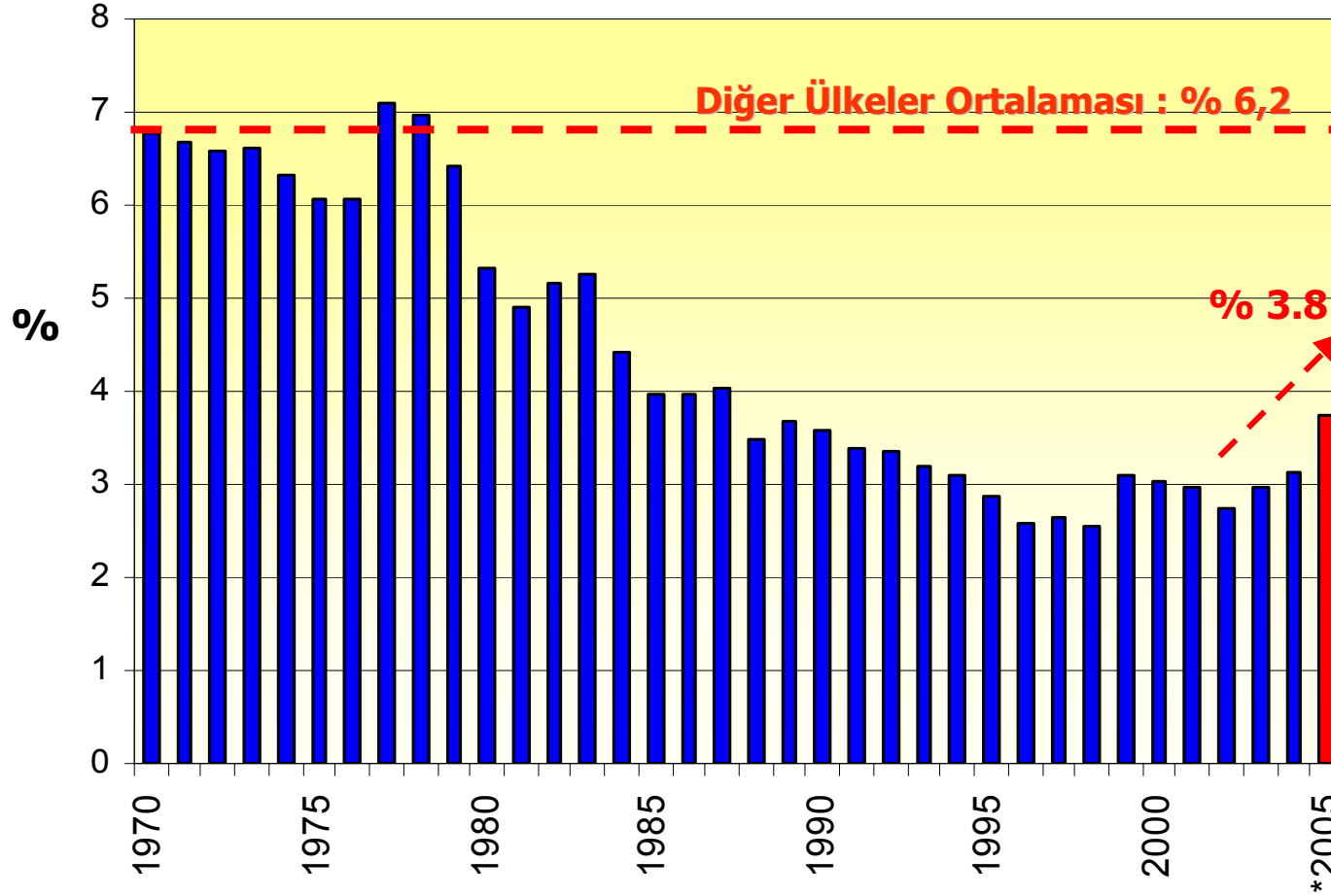


Düşük banknot talebi...

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Emisyon hacmine etkisi;

EMİSYON HACMİ/GSYİH (1970-2005)



* 2005 yılı tahmini

Türkiye’de, emisyon hacminin GSYİH’ya oranındaki gelişmelere bakıldığında;

- 1970’lerde bugünkü diğer ülke ortalamaları seviyesinde olduğu,
- 1970’li yılların sonundan itibaren enflasyonist süreçle birlikte oranın düşmeye başladığı,
- 2001 yılından sonra ekonomideki olumlu gelişmelerle birlikte oranın tekrar yükseldiği

görülmektedir:

Türk Parasının İtibarı Yükselmektedir.

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Banknot devir sayıları;

2001 YILINDA BAZI ÜLKELERİN BANKNOT DEVİR SAYILARI

ÜLKE	EMİSYON (Bin ABD Doları) (A)	TOPLAM İŞLEM HACMİ (Bin ABD Doları) (B)	BANKNOT DEVİR SAYISI (B/A)
TÜRKİYE	3.645.134	45.994.752	12,6
FRANSA	27.924.175	222.209.728	8,0
BELÇİKA	8.113.239	61.556.240	7,6
NORVEÇ	4.743.187	32.364.197	6,8
ÇEK CUMHURİYETİ	5.565.372	29.951.141	5,4
İSVEÇ	9.593.558	44.522.386	4,6
MACARİSTAN	3.962.889	12.136.077	3,1

Toplam İşlem Hacmi = Merkez Bankası Tahsilatı + Merkez Bankası Tediyesi

Geçmişte:

- ✓ Ülkemizde emisyon hacminin GSYİH'ya oranı düşük, ancak **banknot devir sayısı** yüksek.

Neden ?

- ✓ Ekonomik birimlerin enflasyon nedeniyle **ellerinde banknot tutmak istememeleri,**
- ✓ Mevcut banknotların ekonomide **hızlı dolaşması.**

Enflasyon ↑

Emisyon Hacmi/GSYİH ↓

Banknot Devir Sayısı ↑

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Banknot devir sayıları;

1998-2005 ÜLKEMİZDE BANKNOT DEVİR SAYILARI

YIL	EMİSYON (Bin ABD Doları) (A)	TOPLAM İŞLEM HACMİ (Bin ABD Doları) (B)	BANKNOT DEVİR SAYISI (B/A)
1998	4.220.534	56.084.385	13,3
1999	4.421.875	54.634.906	12,4
2000	5.594.927	69.267.653	12,4
2001	3.645.134	45.994.752	12,6
2002	4.652.084	53.977.286	11,6
2003	7.656.967	83.413.899	10,9
2004	10.071.178	105.809.226	10,5
2005*	12.921.706	128.548.666	9,9

Toplam İşlem Hacmi = Merkez Bankası Tahsilatı + Merkez Bankası Tediyesi

* 2005 yılı için ilk 6 aylık dönemi yıllık veriye endekslenmiştir.

Şimdi:

1998-2005 döneminde banknot devir sayısındaki gelişmelere bakıldığında;

- ✓ 2001 yılından itibaren banknot devir sayısında sürekli düşüş kaydedildiği,
- ✓ 2005 yılında YTL değişimine rağmen, bu düşüşün devam ettiği

görülmektedir.

Bu gelişme, tüm bankacılık sektörünün nakdi işlemlerini kolaylaştırmaktadır.

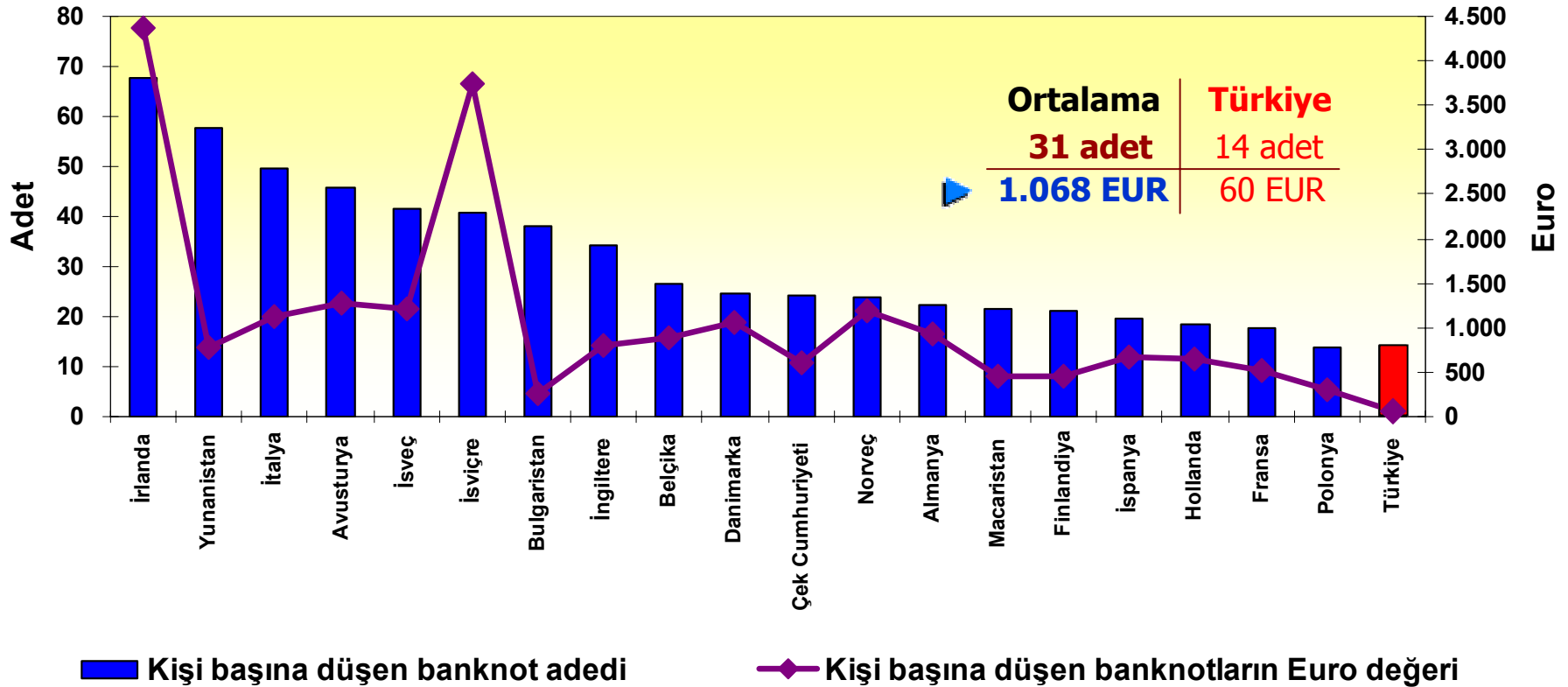
Türk Parasının İtibarı Yükselmektedir.



III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Kişi başına düşen banknotlar; Geçmişte:

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN BANKNOTLAR (2001) (Adet ve Tutar)



Kaynak: Banknot Baskıcıları Konferansı İstatistikleri

Enflasyon ↑

Emisyon/GSYİH ↓

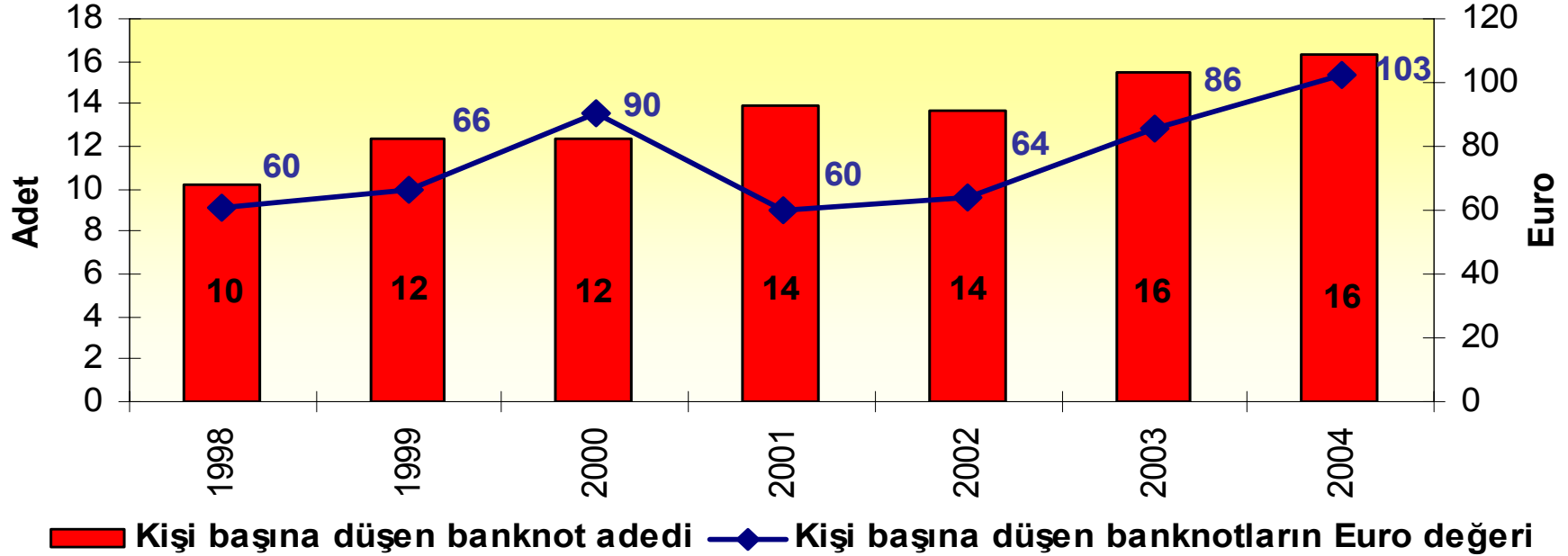
Banknot adedi/Nüfus ↓



III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

Kişi başına düşen banknotlar; Şimdi:

ÜLKEMİZDE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN BANKNOTLAR (1998-2004) (Adet ve Tutar)

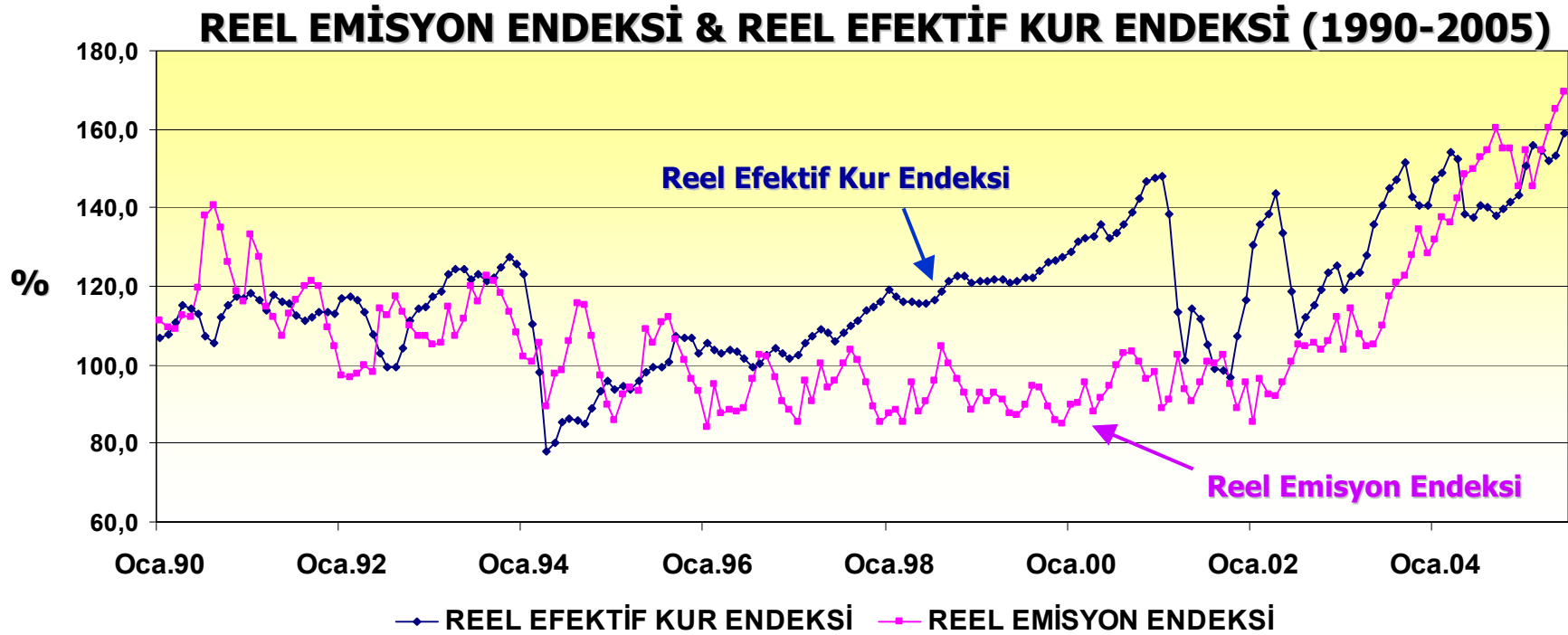


- ✓ Kişi başına düşen banknot tutarı 2001 yılından itibaren **artış eğilimindedir.**
- ✓ Diğer taraftan, üst değerde kupürlerin tedavüle çıkarılması kişi başına düşen banknot adedini etkilemektedir.
- ✓ Dolayısıyla, 50 ve 100 YTL ile birlikte 2005 yılında kişi başına düşen banknot adedinde düşüş görülecektir. Ancak, zamanla, ekonomik istikrarın devamlılığı ile birlikte bu sayı da artış gösterecektir.
- ✓ Enflasyon düştükçe paramıza olan **güven**, dolayısıyla da **talep** artmaktadır.

Türk Parasının İtibarı Yükselmektedir.

III- OPERASYONUN EKONOMİK ETKİLERİ: NE BEKLENİYORDU ? NE OLDU ?

- ✓ Reel para talebinin özü olan reel emisyon talebinin artması paramızın değerini de reel olarak artırmaktadır.



- ✓ 2001 yılından itibaren, reel efektif kur endeksiyle birlikte, reel emisyon endeksi de **artış trendindedir.**
- ✓ **Ters para ikamesinin** bir göstergesi olan bu ilişki, döviz kurlarının piyasa koşullarında oluştuğunu ve ekonomik istikrar ortamıyla birlikte paramıza olan reel talebin arttığını göstermektedir.

Türk Parasının İtibarı Yükselmektedir.

IV- ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- 1- Türk Lirası banknot ve madeni paralar, 2005 yılının sonunda tedavülden kalkıyor. Yeni yılla birlikte sadece Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruşlar kullanılacak, bütün ödemeler **sadece Yeni Türk Lirası** ile yapılacaktır.
- 2- Elimizde kalan TL banknot ve madeni paraları değiştirmek için Aralık ayının son günlerini beklemeyelim, özellikle TL madeni paraları şimdiden değiştirelim.
- 3- 2006 yılından itibaren Türk Lirası **banknotlar 10 yıl, madeni paralar ise sadece 1 yıl boyunca** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve T.C. Ziraat Bankası şubelerinde değiştirilebilecektir.
- 4- 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren **ödeme emirleri, kıymetli evraklar, sözleşmeler ve diğer tüm belgeler sadece YTL üzerinden** düzenlenecektir. Kanunlarda ve diğer mevzuatta, idari işlemlerde, yargı kararlarında, her türlü hukuki muamelede, hukuki sonuçlar doğuran diğer belgeler ile ödeme ve değişim araçlarında TL'ye yapılan atıflar YTL'ye yapılmış sayılmaktadır ve sayılacaktır.
- 5- Türk Lirası üzerinden düzenlenen belgelerin **bu yıl sonuna kadar YTL'ye dönüştürülmesi** halinde, bu işlemler her türlü **vergi, resim, harç ve diğer yükümlülüklerden muaftır.**

IV- ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- 6- 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren **tarife ve etiketlerde çift fiyat gösterilmesi zorunlu değildir.** Fiyatların sadece YTL üzerinden gösterilmesi yeterli olacaktır.
- 7- Yeni Türk Lirasına Geçiş Operasyonunun **ikinci aşaması** 2006 yılında değil, **2006 yılından sonraki bir tarihte yapılacak** ve bu aşamada Bakanlar Kurulu Kararı ile "Türk Lirası" ibaresinin başına konulan "Yeni" ibaresi kaldırılarak tekrar TL'ye dönülecektir.

Ancak, banknot tasarımı, üretimi ve diğer yapılması gereken işler için çok önceden ve ideal bir planlama yapılabilmesini teminen, **bu kararın uygulamaya geçmeden 2-3 yıl önce alınmasında** büyük yarar bulunmaktadır.

- 8- Yazar kasaların uyumu için verilen süre 2 Mayıs 2005'te sona ermiştir. Uyumu yapılmayan yazar kasalar için **Birinci Derece Usulsüzlük Cezalarının 5 katı ceza** öngörülmüştür. Örneğin sermaye şirketlerine 330 YTL, serbest meslek erbabına 210 YTL uygulanacaktır. Ancak, cihazların büyük çoğunluğunun uyumu tamamlandı.
- 9- Banknotlarımızın **cüzdanda taşınmasına ve dikkatli kullanılmasına** özen gösterilmelidir.

IV- ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10-Bankamız internet sitesinde de yer alan, **banknotların çoğaltma kurallarına** uyulmaması halinde 1.500 YTL'den 5.000 YTL'ye kadar ağır para cezası uygulanacaktır.

Banknotların çoğaltma kuralları:

- Banknotun tek bir yüzünün resim ve görüntüsü kullanılırken, **en ve boyunun % 125'inden daha büyük** veya **% 75'inden daha küçük** bir şekilde tek taraflı olarak çoğaltılması gerekmektedir.
- Banknotun 2 yüzü birden tek zeminde kullanılacaksa, **en ve boyunun % 200'ünden daha büyük** veya **% 50'sinden daha küçük** bir şekilde kullanılması gerekmektedir.
- İnternet üzerindeki çoğaltmalarda ise, **çözünürlüğünün 72 dpi** (dots per inch –2.54 cm başına nokta sayısını-) geçmemesi gerekmektedir. Yine elektronik ortamda yapılan çoğaltmalarda, çoğaltmaların üzerine **"ÖRNEKTİR GEÇMEZ"** veya **"SPECIMEN"** ibaresinin konulması gerekmektedir. Bu yazının nasıl yazılacağına da belirli şartları vardır.

Detaylı bilgi : www.tcmb.gov.tr , www.ytl.gen.tr

V – SAHTECİLİKLE MÜCADELE

Sahteciliğin Boyutu :

- ✓ Para'da sahtecilik, **dünyanın her yerinde her zaman olmuştur.**
- ✓ Dünyada **sahtesi yapılamayacak banknot yoktur.** Dolar ve Euro'daki sahtecilik faaliyetleri uluslararası boyutlardadır.
- ✓ Bizde, 2005 yılında, YTL ile birlikte Bankamıza intikal eden sahte adedinde **artış değil, azalış vardır.**
- ✓ 2005 yılının ilk 6 aylık döneminde Bankamızca ele geçirilen sahte YTL'lerin tedavüldeki toplam YTL banknotlara oranı, Euro bölgesinde aynı dönemde ulusal merkez bankalarınınca ele geçirilen sahte Euro'ların tedavüldeki Euro banknotlara oranından **daha düşüktür.**
- ✓ **İncelemeler ülke bazında yapıldığında,** ülkemizdeki sahte banknot adedinin birçok Avrupa ülkesinden çok daha düşük olduğu, bazı Avrupa ülkelerinin bizden 4-5 kat daha yüksek olduğu görülmektedir.
- ✓ **Dikkat: Merkez Bankalarında yakalanan sahteler** daha önce tedavülde dolaşmış sahtelerdir. **Emniyet güçlerince yakalanan sahteler** ise, genellikle piyasaya sürülmeden önce ele geçirilenlerdir. Dolayısıyla, Emniyet güçleri sahteleri ele geçirince değil, ele geçirmezse endişelenmek gerekir.

V – SAHTECİLİKLE MÜCADELE

Sahteciliğin Boyutu :

- ✓ Merkez Bankası'nın teknik altyapısı ve donanımı **istisnasız tüm sahteleri** yakalayabilecek kapasitede ve düzeydedir.
- ✓ Diğer bir ifadeyle, sahte bir banknotun **Merkez Bankası'ndan geçmesi mümkün değildir.**
- ✓ Düşmeye başlamakla beraber banknot **devir sayısının hala yüksek olması**, yani banknotların çok sık bir şekilde Merkez Bankası'ndan geçmesi, sahtelerin tedavül süresini azaltmış, banknotlar üzerindeki **kontrolümüzü artırmıştır.**
- ✓ **Banknot Deposu ve vezne merkezi** gibi uygulamalar bu kontrolümüzü daha da artırmaktadır.

Merkez Bankası her zaman kalpazanların önünde olmuştur, olmaya da devam edecektir.

V – SAHTECİLİKLE MÜCADELE

Banknotların Güvenlik Özellikleri :

- ✓ Banknotlarımız uluslararası **standartlardadır.**
- ✓ YTL banknotlarda makinelere yönelik güvenlik özellikleri eskisine göre daha da **artırılmıştır.**
- ✓ Ancak, diğer merkez bankalarında olduğu gibi, bunların **tamamı açıklanmaz.**
- ✓ **Açıklananlar:** Halka yönelik 6, profesyonellere yönelik 5 özellik.
- ✓ Bu özellikler sayesinde sahtelerin gerçeğinden ayırt edilmesi mümkündür.
- ✓ Mağdur duruma düşülmemesi için açıklanan özelliklerden birkaçının kontrolü yeterlidir.

En ön cephede vatandaşlarımız tarafından kontrol, sahtecilikle mücadelede en etkin yöntemdir.

V – SAHTECİLİKLE MÜCADELE

Sahtecilikle İlgili Bazı Yasal Düzenlemeler :

TCK Madde 197

- (1) Memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavülde bulunan parayı, sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, **iki yıldan oniki yıla kadar hapis** ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- (2) Sahte parayı **bilerek kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis** ve adli para cezası ile cezalandırılır.
- (3) Sahteliğini **bilmeden kabul ettiği parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis** cezası ile cezalandırılır.

TCK Madde 278

İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara **bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.

V – SAHTECİLİKLE MÜCADELE

Sonuç olarak;

- ✓ Bu mücadelede Adalet Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türkiye Bankalar Birliği gibi tüm kurum ve kuruluşlar ile yakın bir **işbirliği içinde** çalışılmaktadır.
- ✓ Amacımız finansal sektöre duyulan **güvenin** zedelenmemesi, sunulan hizmetlerde herhangi bir sorunla karşılaşılmaması ve vatandaşlarımızın mağdur duruma düşmemesidir.
- ✓ **Önemli olan**, sahtecilikle kaynağında mücadele edilmesi, sahtelerin kolaylıkla tespit edilerek en kısa sürede tedavülden çekilmesi ve **vatandaşlarımızın bu mücadelede gerekli yardım ve desteği sağlamasıdır.**

VI- SONUÇ

✓ **YTL Operasyonu** sadece banknot ve madeni paraların değistirilmesinden ibaret **basit bir sıfır atma operasyonu değildir.**

✓ Türkiye bu operasyon ile;

- ✓ **Kurumlararası işbirliği,**
- ✓ **İletişim politikası,**
- ✓ **Üretim-stoklama-dağıtım planlamaları,**
- ✓ **Bilgi-işlem altyapısı**

bakımlarından ciddi bir sınavdan geğmiştir.

✓ Sonuçta,

- ✓ Alternatif senaryolara göre hazırlanmış plan ve projeler,
- ✓ İyi bir eşgüdüm ve işbirliği ile YTL'ye rahat bir geçiş sağlanmıştır.

✓ Operasyona katkısı olan tüm kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum ve meslek örgütlerine **TEŞEKKÜRLER...**

BANKNOTLARIN GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ

Halka Yönelik Güvenlik Özellikleri



✓ **Filigran**

✓ **Emniyet Şeridi**



✓ **Kabartma Baskı**

✓ **Bütünleşik Görüntü**



✓ **Renk Değiştiren Mürekkep**

✓ **Gizli Görüntü**



BANKNOTLARIN GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ

Para ile İlgili Mesleklerde Çalışanlara Yönelik Güvenlik Özellikleri

- ✓ Banknot Kağıdı
- ✓ Kılcal Lifler
- ✓ Flüoresan Etkili Motifler
- ✓ Flüoresan Etkili Seri ve Sıra Numaraları



- ✓ Mikro Yazılar

